

ESTER LEHDON PUHE VIRRIN SUKUJUHLASSA 31.7.1994 LANTULAN VIRRILLÄ

Hyvät Virrin sukujuhlan osanottajat, läheiset ja kaukaiset sukulaiset!

Eräänä tämän sukujuhlan vanhimmista osanottajista kertoisin muistoja omasta lapsuuden kodistani yli kahdeksankin vuosikymmenen takaa.

Isoisäni oli Tuomas Vilhelm Virri, jota tosin en koskaan nähnyt, sillä hän oli kuollut jo yli 30 vuotta ennen syntymääni. Isäni Paavali eli Paavo Nätkinmäki, alkuaan Virri, oli eräs hänen yhdeksästä lapsestaan. Isäni oli syntynyt v. 1867 Lantulan kylän Virrin talossa. Isäni lapsuusaikana kuuluivat 1860-luvun katovuodet ja tuona aikana vallinnut, jos käytämme nykykielen sanaa, lama, joiden syvyyttä pahensi se, mistä tuolloin elänyt Elias Lönnrot arvosteli Suomen kansaa Tähti-lehdessä: "Tyhmyys ja ylpeys estävät myös ihmisen parempina aikoina säästämästä mitään huonompien aikojen varalle."

Äitini Aleksandra Otteliana Enbäck, s. 1870, oli taas kotoisin naapuripitäjästä Vesilahdelta. Vanhempani menivät naimisiin vuonna 1890.

Vuonna 1878 Suomessa oli tullut asevelvollisuuslaki, jonka mukaan jokainen miespuolinen kansalainen oli asevelvollinen, eli velvollinen puolustamaan valtaistuinta ja isänmaata. Arpa osui isäni kohdalle, ja niinpä hän palveli tietääkseni kolme vuotta asevelvollisena keisarin-Venäjä armeijassa Ikaalisissa. Hänen yksiköstään on tuolta ajalta tässä tilaisuudessa nähtävissä kuvakin.

Sukupolven vaihtuessa Virrin talo joutui vallitsevan tavan mukaan vanhimmalle pojalle. Muut lapset lähtivät etsimään onneaan muualta. Isäni Paavo siirtyi nuorukaisena Vesilahdelle, josta hän muutti takaisin Tyrvään Ekojärvelle, muutaman kilometrin päähän kotitalostaan, Nätkinmäkeen, jossa tuolloin asui Ville Antinpoika Nätkinmäki. Samalla Paavali Virri omaksui sukunimekseen tuon tilan nimen Nätkinmäki, josta tuli tietenkin myös hänen kahdentoista lapsensa sukunimi. Itse olin näistä lapsista toiseksi nuorin, siis yhdestoista. Harvinaiseen sukunimeen lienee antanut aiheen ympäröivä luonto, nätkinhän on kasvin nimi.

Peltomme ja niittymme oli raivattu synkästä korvesta. Muistan hyvin, kun uutta viljelysmaata saatiin kaskeamalla ja kuokkimalla. Työ tehtiin suurelta osin hartiavoimin, koneet olivat harvinaisuuksia, hevonen oli paras kulkuneuvo. Tietkin olivat kehoja. Maatila oli tuolloin todellinen monialayritys. Hoidettiin karjaa ja viljeltiin maata. Viljan, maidon ja lihan ohella se tuotti omiin tarpeisiin ja myyntiin pellavaa, villaa, nahkoja ja puutavaraa. Päreet, tiilet ja laudat yhtä hyvin kuin vaatteet, jalkineet ja matot tehtiin kotona. Ostettavia tavaroita olivat sitä vastoin kahvi, sokeri ja öljy. Rahaa tarvittiin ja käytettiin siitä johtuen varsin vähän.

Vielä nytkin muistelen kaipauksella kodin piiriin kuuluvia arkisia tehtäviä. Lapsetkin osallistuivat kaikkiin töihin. Kuinka mielelläni haluaisin nähdä vielä vaikkapa pellavan käsittelyn kaikki vaiheet lihtauksesta kankaan valmistamiseen saakka.

Muistellessani lapsuusvuosiani elämäni varrella olen oppinut arvostamaan kodin merkitystä. Koti on jokaiselle lahja ja samalla se on tehtävä. Korkeimman ja syvimmän maallisen onnen voimme vastaanottaa omassa kodissamme. Se tarjosi meillekin turvallisuuden, ravinnon

samoin kuin työn. Me lapset osallistuimme arkisiin askareisiin sitä mukaa kuin pystyimme. Työ sai meidätkin itsemme tuntemaan tarpeellisiksi ja hyödyllisiksi. Tilan ylläpito vaatikin jatkuvaa uurastusta. Muistan, kuinka navetalla oltiin vielä iltamyöhäänkin työssä.

Piha oli meille lapsille rakas leikkipaikka. Istuimme usein keinussa ja katselimme taivaan pilviä. Kukkien loisto, nurmen vihreys ja värähtelevät haavan lehdet kuuluivat olennaisena osana tuohon maailmaan. Pihassa kasvoi suuria puita. Erääseen koivuun oli rakennettu iso lava, ja kiipesimme sinne usein tikkaita pitkin iltaisin laulamaan. Talvella meitä kiidätti pihassa pyörivä jääkelkka.

Menimme talvella hevosella koulun joulujuhlaan eli kuusijuhlaan. Reki tuli silloin täyteen lapsista. Muistan, kun isä vei minut sylissään opettajan ovesta saliin ja istuutui punaiselle tuolille. Juhla teki minuun suuren vaikutuksen. Valoa juhlaan loivat kuusen kynttilät. Koululaiset esittivät näytelmän Prinsessa Ruusunen.

Jouluaattona istuimme taas koko perhe koossa lampun ääressä. Siihen kuului jouluateria. Joululauluja laulettiin ja jouluevankeliumi luettiin.

Isä otti usein minut syliinsä keinutuoliin. Muistan tuolloin ihmetelleeni hänen isoja käsiään. Talvella hänellä oli tapana istua sunnuntai-aamuisin keinutuolissa ja veisata kovalla äänellä virttä "Ah kuinka taivaan valtakunta". Me lapset heräsimme usein siihen.

Isän viimeinen talvi 1921 jäi erityisesti mieleeni. Hänet vietiin tuolloin hevosella vällyjen välissä useita kertoja lääkäriin, mutta tuotiin jälleen kotiin. Sairaalassa hän ei ollut päiväkään. Kotona äiti ja me lapset hoidimme häntä parhaamme mukaan. Isä kesti tynesti sairautensa, keuhkotaudin. Ehkä hän ajatteli vanhan elämänohjeen tavoin: "Älä huuda huoliaisi, älä valita vaivojasi, eivät ne kenellekään kelpaa." Muistan kesäkuun yhdeksännen päivän. Evankeliumijuhlilla kävijöitä tuli matkalla tervehtimään isää. Hän sanoi lähtevänsä pian itsekin juhlille. Laulettiin tuttu laulu "Ei murheita mulla oo täällä". Kello 3.40 iltapäivällä olin isän vieressä, kun hän vaipui uneen enää heräämättä. Lähdin hakemaan metsäpolkua pitkin setääni Kalle Mäenpäätä ja hänen vaimoan paikalle. Illalla kokoonnuimme isän vierelle, vainaja pestiin ja puettiin valkoisiin vaatteisiin, valkoiset sukat tehtiin kankaasta. Veisasimme yhdessä muutaman jäähyväisvirren. Arkku oli valmiina, sillä se oli tehty meillä kotona aivan kuin tapahtuvaa aavistellen jo maaliskuussa. Vainaja pantiin arkkuun ja pöydälle nostettu arkun kansi pantiin paikalleen. Hautajaiset valmistettiin kotona ja muistan, miten myös me viisi alaikäistä lasta olimme siunaustilaisuudessa. Näin päättyi isäni elämä hänen ollessaan 54-vuotias.

Kahdeksan elettyä vuosikymmentä ovat antaneet minulle mahdollisuuden seurata monenlaisia vaiheita myös Nätkinmäen ja samalla Virrin suvuissa niiden hajautuessa tyrvääläisestä satakuntalaisympäristöstä eri puolille maata elämän eri aloille. On kuitenkin sanottava, että enemmistö näiden sukujen jatkajista esiintyy nykyään muilla sukunimillä avioliittojen johdosta tai muista syistä tapahtuneiden sukunimen muutosten seurauksena, kuten isäni sukunimen muutos Virristä Nätkinmäeksi osoittaa. Samasta asiasta voisi todistaa myös tämän tilaisuuden osanottajajoukko.

Sukupolvet ovat seuranneet toisiaan, monen elämänkaaren olen nähnyt kulkevan tiensä loppuun. Nämä ovat elämän väistämättömiä lakeja. Noiden yli kahdeksan vuosikymmenen aikana on myös tapahtunut koko kansamme historiassa valtaisa kehitys keisarivallan alaisesta suuriruhtinaskunnasta maan itsenäistymisen, kansalaissodan vihanpidon ja sen luoman katkeruuden, 30-luvun laman, sotavuosien koettelemusten, jälleenrakentamisen ja vaurastumisen kautta Euro-Suomeen.

Aika virtaa, sanoivat muinaiset kreikkalaiset. Nykyajasta tulee menneisyyttä, tulevaisuudesta nykyaikaa ja siitä aikanaan jälleen menneisyyttä. Kun arvostamme omaa aikaamme ja sen saavutuksia, meidän on syytä kunnioittaa myös niitä, jotka ovat luoneet pohjan meidän hyvinvoinnillemme, nimittäin menneitä sukupolvia ja niiden työtä samoin kuin tuota suomalaista sisua, jolla he ovat voittaneet vaikeudet ja jonka avulla mekin varmasti selviydymme meitä kohtaavista vastuksista, kun rakennamme samalla uskomme parempaan tulevaisuuteen.

Haluaisin vielä esittää kiitokseni tämän tilaisuuden järjestäjille, Virrin talon nykyiselle isäntäväelle sekä Virri-sukuseuralle siitä, että minut on kutsuttu tämän seuran kunniajäseneksi.

*Oi kuinka on ihana elää,
ja tuutia lapsenlapsiaan,
ja kertoa kauniita uniaan!
Niin suuri on Jumalan taivas ja maa,
oi lapseni, rakastakaa!*